

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ได้ดำเนินการตามลำดับขั้นดังนี้

๑. กลุ่มตัวอย่างประชากร
๒. เครื่องมือในการวิจัย
๓. การเก็บรวบรวมและจัดกระทำกับข้อมูล
๔. การวิเคราะห์ข้อมูล

๑. กลุ่มตัวอย่างประชากร ประกอบด้วย

๑.๑ ครูประจำชั้นประจำปีหนึ่งถึงหกทุกห้องเรียนในปีการศึกษา ๒๕๒๒ ซึ่งได้มาจากโรงเรียนวัดคลองเตย จำนวน ๓๓ คน โรงเรียนศูนย์รวมน้ำใจ จำนวน ๔๒ คน และโรงเรียนชุมชนหมู่บ้านพัฒนา จำนวน ๒๒ คน รวมทั้งสิ้น ๙๗ คน ครูประจำชั้นทั้งหมดนี้ให้ตอบแบบสอบถาม นอกจากนี้ยังได้ใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบง่าย สุ่มออกมาจากกลุ่มเดิมอีก ๓๐ คน เพื่อให้ตอบแบบสัมภาษณ์ ทั้งนี้ เพื่อต้องการตรวจสอบคำตอบที่ได้มาโดยวิธีการให้ตอบแบบสอบถามกับวิธีการสัมภาษณ์ว่าสอดคล้องกันหรือไม่

๑.๒ นักเรียนที่ขาดเรียนบ่อยครั้งจากโรงเรียนทั้งสามโรงเรียน ซึ่งได้มาโดยการสำรวจจากบัญชีเรียกชื่อ สมุดประจำชั้น และจากการสอบถามครูประจำชั้น เมื่อรวบรวมรายชื่อได้ทั้งหมดแล้ว ได้ใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบง่าย สุ่มออกมาจำนวน ๓๐ คน

๑.๓ นักเรียนที่ออกกลางคันจากโรงเรียนทั้งสามโรงเรียน ซึ่งได้มาโดยการสำรวจจากหลักฐานที่ทางโรงเรียนขอุมติจำหน่ายนักเรียนออกจากทะเบียนของโรงเรียน เมื่อรวบรวมรายชื่อได้ทั้งหมดแล้ว ได้สุ่มออกมา ๓๐ คน โดยใช้วิธีการเช่นเดียวกับกลุ่มนักเรียนที่ขาดเรียน

๑.๔ ผู้ปกครองนักเรียนที่ขาดเรียนและออกกลางคัน จากจำนวนที่สุ่มมาได้ในข้อ

๑.๒ จำนวน ๓๐ คน และ ๑.๓ จำนวน ๓๐ คน รวม ๖๐ คน

๒. เครื่องมือในการวิจัย

๒.๑ ชนิดของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มี ๒ แบบ คือ

๒.๑.๑ แบบสอบถาม ลักษณะของคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ซึ่งถามถึงสาเหตุของการขาดเรียนและการออกกลางคันของนักเรียนในแหล่งเสื่อมโทรม ใช้กับครูประจำชั้นทุกคน (ภาคผนวกหน้า ๑๒๕)

๒.๑.๒ แบบสัมภาษณ์ เป็นแบบมีโครงสร้างแน่นอน (Structured Interview) มี ๒ ชุด คือ

๒.๑.๒.๑ แบบสัมภาษณ์ครูประจำชั้นที่สุ่มออกมาจากครูที่ให้ตอบแบบสอบถาม จำนวน ๓๐ คน มีรูปแบบเช่นเดียวกับแบบสอบถาม

๒.๑.๒.๒ แบบสัมภาษณ์นักเรียนที่ขาดเรียน นักเรียนที่ออกกลางคันและผู้ปกครองของนักเรียนทั้งสองกลุ่ม (ภาคผนวกหน้า ๑๓๕)

๒.๒ วิธีสร้างเครื่องมือ ให้ความสำคัญเป็นขั้นตอนดังนี้

๒.๒.๑ ศึกษาเอกสาร ตำรา ผลงานวิจัยและ บทความที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่วิจัย (บทที่ ๒) ตลอดจนใช้การสนทนากับผู้บริหารการศึกษา คือ อาจารย์ใหญ่และผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ ผู้ทรงคุณวุฒิที่เคยทำวิจัยเรื่องในทำนองเดียวกันของกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ นักเรียนที่ขาดเรียน นักเรียนที่ออกกลางคัน และผู้ปกครองของนักเรียนในแหล่งเสื่อมโทรม ตลอดจนเทียบชั้น เพื่อหาข้อมูลมาสร้างเครื่องมือ

๒.๒.๒ สร้างเครื่องมือและนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ ทั่วทั้งพิจารณาและแก้ไข ซึ่งประกอบด้วยอาจารย์ในภาควิชาประถมศึกษา ๒ ท่าน อาจารย์คณิตศาสตร์ ๑ ท่าน, อาจารย์ คำนวณพีชคณิต ๑ ท่าน ผู้ทรงคุณวุฒิของกรมสามัญศึกษา ๑ ท่าน และผู้บริหารการศึกษาในแหล่งเสื่อมโทรม ๓ ท่าน

๒.๒.๓ นำเครื่องมือออกทดลองใช้กับกลุ่มประชากรที่มีลักษณะคล้ายกับกลุ่ม ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ โดยนำไปใช้กับครูประจำชั้นของโรงเรียนวัดสะพาน ซึ่งตั้งอยู่ใกล้ ๆ กับแหล่งเสื่อมโทรมคลองเตย จำนวน ๑๕ คน นักเรียนที่ขาดเรียน จำนวน ๓ คน นักเรียนที่ออกกลางคัน จำนวน ๓ คน และผู้ปกครองของนักเรียนเหล่านั้น

หลังจากทดลองใช้แล้ว ได้ปรับปรุงและแก้ไขดังนี้

ณ. แบบสอบถาม

๑. เปลี่ยนแปลงรูปแบบของแบบสอบถามให้เหมาะสม และนำคอมมามากยิ่งขึ้น โดยได้เปลี่ยนจากการให้ทำเครื่องหมาย ✓ ในวงกลมมาเป็นแบบตาราง

เดิม	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	○	○	○	○	○
แก้ไขเป็น	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	□	□	□	□	□

๒. ได้เพิ่มของ "ไม่ใช้สาเหตุ" ลงไปในแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ครูประจำชั้นอีก ๑ ของ ทั้งนี้ เนื่องจากมีคำถามบางข้อที่ผู้ตอบเห็นว่าไม่ใช้สาเหตุของการขาดเรียนหรือการออกกลางคัน และเพื่อให้สอดคล้องกับแบบสัมภาษณ์นักเรียนและครูปกครอง

๓. ปรับปรุงถ้อยคำให้เข้าใจง่ายและตรงตามวัตถุประสงค์มากยิ่งขึ้น

ข. แบบสัมภาษณ์

๑. จำนวนของที่ตอบว่า "ใช่" ออกเป็น ๕ ของเล็ก คือ ๑ - ๕ เพื่อที่จะระบุค่าของพฤติกรรมออกมาเป็นตัวเลข เช่นเดียวกับแบบสอบถาม

๒. ปรับปรุงภาษาและเพิ่มข้อความที่แสดงพฤติกรรมของคำถามที่ถามถึงสาเหตุของการขาดเรียนและการออกกลางคัน ทั้งนี้ เพื่อที่จะสรุปหาสาเหตุที่แท้จริง

๓. การเก็บรวบรวมและจัดกระทำกับข้อมูล ได้ดำเนินการ ดังนี้

๓.๑ การแจกแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปแจกให้ครูประจำชั้นที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างประชากรทั้งหมดด้วยตนเอง โดยเริ่มแจกตั้งแต่วันที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๒๓ และเก็บรวบรวมเสร็จสิ้นเมื่อวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๒๓ จำนวนแบบสอบถามแจกไปทั้งหมด ๘๓ ฉบับ ได้รับกลับคืน ๘๓ ฉบับ เป็นแบบสอบถามที่ไม่สมบูรณ์ เนื่องจากผู้ตอบ ตอบไม่ครบถ้วน จำนวน ๔ ฉบับ คงเหลือแบบสอบถามที่สมบูรณ์และสามารถนำไปวิเคราะห์ได้จำนวน ๘๘ ฉบับ ซึ่งคิดเป็นร้อยละ ๘๑.๘๕ ของแบบสอบถามที่แจกไป

๓.๒ การสัมภาษณ์ คำเนื่งการคั้งนี้

๓.๒.๑ การสัมภาษณ์ครูประจำชั้น ครูกลุ่มนี้เป็นกลุ่มเกี่ยวกับครูที่ตอบแบบสอบถามได้สุ่มออกมา ๓๐ คน เพื่อสัมภาษณ์ ทั้งนี้ เพื่อต้องการจะตรวจสอบคำตอบที่ได้จากแบบสอบถามกับการสัมภาษณ์ว่าสอดคล้องกันหรือไม่ ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ด้วยตนเองทั้งหมด โดยได้ติดต่อนักหมายกับผู้ถูกสัมภาษณ์ไว้ล่วงหน้า

๓.๒.๒ การสัมภาษณ์นักเรียนที่ขาดเรียน ผู้วิจัยได้ติดต่อนักหมายกับครูประจำชั้นไว้ล่วงหน้า และได้ไปขอสัมภาษณ์ทั้งในและนอกเวลาเรียน สำหรับนักเรียนขาดเรียนบางคนที่ไม่สามารถจะพบตัวได้ในเวลาเรียน ได้ไปสัมภาษณ์ในช่วงเวลาที่มีการสอน

๓.๒.๓ การสัมภาษณ์นักเรียนที่ออกกลางคัน ผู้วิจัยได้ขอความร่วมมือจากนักเรียน ครูประจำชั้น ภารโรงและเจ้าหน้าที่ของศูนย์เยาวชนคลองเตยที่รู้จักบ้านของนักเรียนที่ออกกลางคันให้ช่วยเหลือในการนำทาง สำหรับนักเรียนที่ไม่สามารถจะพบตัวที่บ้านได้ ได้ไปขอสัมภาษณ์ในโอกาสที่ศูนย์เยาวชนจัดประชุม และที่สนามกีฬา ซึ่งมีการแข่งขันวอลเลย์บอลของเยาวชนในย่านแหล่งเสื่อมโทรมคลองเตย ทั้งนี้ เนื่องจากมีสมาชิกของศูนย์เยาวชนเป็นจำนวนมากที่ออกจากโรงเรียนกลางคัน

๓.๒.๔ การสัมภาษณ์ผู้ปกครองของนักเรียนที่ขาดเรียนและออกกลางคัน ผู้วิจัยได้ไปสัมภาษณ์ที่บ้านหรือที่ทำงานโดยให้นักเรียน ครู ภารโรงและเจ้าหน้าที่ของศูนย์เยาวชนช่วยเหลือในการนำทาง ผู้วิจัยได้รับความร่วมมือจากผู้ถูกสัมภาษณ์ด้วยดี ทั้งนี้ เนื่องจากตัวผู้วิจัยและผู้นำทางปฏิบัติงานอยู่ในแหล่งเสื่อมโทรมคลองเตย มีความคุ้นเคยและรู้จักกับประชาชนอยู่บางแล้ว

๓.๓ วิธีการสัมภาษณ์ คำเนื่งการคั้งนี้

๓.๓.๑ การสัมภาษณ์ครูประจำชั้น ครูกลุ่มนี้เป็นกลุ่มที่สุ่มออกมาจากกลุ่มที่ตอบแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ด้วยตนเองทั้งหมด และ กรอกข้อมูลตามคำตอบที่ได้รับจากครู

๓.๓.๒ การสัมภาษณ์นักเรียนและผู้ปกครอง

๓.๓.๒.๑ ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับตัวผู้ตอบหรือตัวนักเรียนที่สัมภาษณ์ได้ ใช้วิธีถามตามข้อความที่กำหนดไว้ แล้วทำเครื่องหมายหรือจบบันทึกลงในแบบสัมภาษณ์

๓.๓.๒๒ การถามถึงสาเหตุของการขาดเรียนหรือการออกกลางคัน คำถามทั้งหมด ๒๔ ข้อ ผู้วิจัยได้เริ่มถามไปที่ละข้อ โดยในขั้นแรกนั้นให้ผู้ตอบได้พิจารณาถึงข้อ คำถามที่ถามและถอยคำแสดงพฤติกรรมของสาเหตุนั้น ๆ ก่อน และให้ตอบว่า "ใช่" หรือ "ไม่ใช่" ถ้าตอบว่า "ใช่" หรือยอมรับว่าข้อคำถามนั้นเป็นสาเหตุของการขาดเรียนหรือการ ออกกลางคัน ผู้สัมภาษณ์จะถามเพิ่มเติมและบันทึกคำตอบลงในช่องหมายเหตุของข้อนั้น ๆ เช่น ถ้าตอบว่าการทองช่วยครอบครัวหารายได้ เป็นสาเหตุหนึ่งของการขาดเรียนหรือออกกลางคัน ก็จะท้วงติงเพิ่มเติมอีกว่า ช่วยหารายได้อย่างไร ทำอะไร เวลาไหน ทำเป็นประจำ หรือ เป็นครั้งคราว เป็นต้น เมื่อผู้ตอบได้ตอบคำถามครบทั้ง ๒๔ ข้อแล้ว จะถามเพิ่มเติมว่ายังมี สาเหตุอะไรอีกบ้าง นอกจากที่ได้ถามไปแล้ว เพื่อบันทึกลงในช่องคำถามแบบปลายเปิดต่อไป

สำหรับคำตอบข้อใดที่ตอบว่า "ใช่" จะย้อนกลับไปถามใหม่อีกครั้งหนึ่ง เพื่อให้ ผู้ตอบระบุนำหนักของสาเหตุนั้น ๆ ออกมาเป็นค่าตัวเลข ข้อใดที่เห็นว่าเป็นสาเหตุของการ ขาดเรียน หรือการออกกลางคันมากที่สุด ให้ที่ค่าออกมาเป็น ๕ และลดลงมาเป็น ๔, ๓, ๒, และ ๑ ตามลำดับ

๓.๔ การจัดกระทำข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ที่ใช้เรียบร้อยแล้ว มาเจาะ ลงบัตรคอมพิวเตอร์ตามโค๊ดที่กำหนดไว้ สำหรับคำถามซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่าทำให้ ผู้ตอบแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสาเหตุของการขาดเรียนและการออกกลางคัน ได้กำหนดค่า ของคะแนนไว้ดังนี้

ถ้าหากว่าผู้ตอบเห็นว่า ข้อคำถามนั้นเป็นสาเหตุของการขาดเรียนหรือ การออกกลางคันมากที่สุด กำหนดให้ค่าเท่ากับ ๕ มาก เท่ากับ ๔ ปานกลาง เท่ากับ ๓ น้อย เท่ากับ ๒ น้อยที่สุด เท่ากับ ๑ และไม่ใช่อะไรเท่ากับ ๐

ส่วนคำถามปลายเปิด ที่ให้ผู้ตอบเขียนเพิ่มเติม ใช้วิธีการแจกแจง ความถี่ และอภิปรายออกมาเป็นแบบความเรียง

๔. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลส่วนใหญ่วิเคราะห์โดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ ใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for the Social Sciences)

วิธีการทางสถิติที่ใช้นี้

๑. หาค่าสถิติพื้นฐานต่าง ๆ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และค่าความแปรปรวน (Variance)
๒. ทดสอบนัยสำคัญทางสถิติโดยใช้ทีทดสอบ (t - test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (ANOVA)
๓. ตรวจสอบค่าความแตกต่างเป็นรายคู่ โดยใช้วิธีการของ SCHEFFE ซึ่งกำหนดค่าของความแตกต่างโดยนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ และ .๐๑